

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: 913/2009/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

39/2010. (II. 10.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) panaszos¹ 2009. november 6-án előterjesztett **panaszát** a 2010. február 10-én megtartott zárt ülésén hozott döntése alapján

m e g s z ü n t e t i.

A Testület – figyelemmel a panaszosnak az áttétel ellen előzetesen bejelentett tiltakozására – az eljárás megszüntetéséről döntött.

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

I.

A panaszos 2009. november 6-án, a Testület honlapján elérhető elektronikus bejelentőlapra tett panaszt, amelyet a Testület felhívására 2009. november 25-én postára adott levelében kiegészített és aláírásával megerősített.

A panaszos a 2009. november 4-én vele szemben végrehajtott rendőri intézkedéseket sérelmezte. Előadta, hogy az 1956-os szabadságharcra emlékező ünnepséget szervezett, amelyet bejelentett, a rendezvény megtartásához szükséges engedélyekkel rendelkezett.

A panaszos szerint a rendőrök a rendezvény végén közölték a panaszossal, hogy bűncselekmény alapos gyanúja miatt előállítják. Ezt azzal indokolták, hogy a rendezvényen az Új Magyar Gárda tagjai is jelen voltak, ott alakzatban álltak, továbbá a panaszos „Adjon az Isten!” köszöntéssel üdvözölte őket. Bár a panaszos jelezte,

¹

Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

hogy együttműködik, és nincs szükség kényszerítő eszközre, mintegy 5-6 rendőr körülvette, és kezét hátracsavarva kísérték a rabszállítóhoz.

Az előállítás 19 óra 45 perctől 23 óra 14 percig tartott, ami alatt a panaszt kihallgatták, rabosították. A panaszos a vallomástételt megtagadta arra hivatkozva, hogy a „jelenlévő” jogvédő szervezetek tagjai látták el jogi képviselőt, mégsem engedték be őket a kihallgatásra, továbbá mivel nem volt tisztában azzal, hogy milyen cselekmény elkövetésével vádolják. A kapott rendőrségi tájékoztatás szerint ugyanis feloszlott társadalmi szervezet működtetése miatt, de a sajtóban már az jelent meg, hogy a panaszt egyesülési joggal való visszaéléssel „vádolják”.

A panaszos előadta, hogy a rendezvényen gárdista formaruhát senki nem viselt, és alakzat sem volt.

A panaszbeadványt megerősítő levelében a panaszos előadta, hogy időközben bíróság elé állították, ahol a rendőrség nem tudta bemutatni az előállításáról készült felvételt, továbbá hogy egy személyes beszélgetés során a városi rendőrkapitány elismerte, hogy nem engedte be a jogi képviselőket, mert nem volt „megbízólevél” – azonban a panaszos ennek átadására sem kapott lehetőséget.

A panaszos szerint a tárgyalás során a bíróság elismerte, hogy ha fennálltak volna az intézkedések jogalapjaként megjelölt körülmények – alakzat, vezényszavak stb. –, akkor sem intézkedhettek volna a rendőrök, de valójában nem valósultak meg ezek a tényállási elemek. A tárgyaláson szerinte a helyszínen készült rendőrségi felvétel megvágott változatát mutatták be, és pont az a rész nem szerepelt benne, amikor a panaszos felhívta a figyelmet „az úgynevezett alakzat megszüntetésére”.

II.

A Testület a tényállás tisztázása érdekében megkereséssel fordult a rendőrséghez. A rendelkezésre bocsátott dokumentumokból az alábbiak állapíthatók meg.

1) Az E.-i Rendőrkapitányság vezetője válaszlevelében a történéseket – nagy részletességgel – az alábbiak szerint adta elő.

A panaszos 2009. október 29-én 11 órakor írásban jelentette be rendezvényét az E.-i Rendőrkapitányságon 2009. november 4-én 19 órától 20 óra 30 percig tartó időtartamra az e.-i [...] térre, az '56-os emlékműhöz. A bejelentés szerint a szervező 50 fő részvételére számított, a rendezvény rendjét 10 fő rendező részvételével kívánták biztosítani. A bejelentésben a panaszos jelezte, hogy a megemlékezők közül kb. 25 fő az Új Magyar Gárda tagja, akik formaruhában vesznek részt a rendezvényen, azonban nem fognak alakzatban állni, és vezényszavak sem fognak elhangzani.

A bejelentés kapcsán 2009. november 2-án 13 órakor egyeztető tárgyalás megtartására került sor. Ezen felhívták a bejelentő figyelmét a Fővárosi Ítéltábla határozatára, amellyel jogerősen feloszlatta a Magyar Gárda Egyesületet, valamint arra, hogy a Magyar Gárda tagjainak a szervezetre utaló („zászlók, az alatt vonulás, masírozás”) magatartása, illetve szervezett megjelenése nyilvános helyen szabálysértést képez, vezetőjük ellen pedig büntetőeljárás kezdeményezésének van helye.

A bejelentés tartalma alapján a kapitányságvezető megállapította, hogy a rendezvény a gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvény hatálya alá tartozik, azzal összefüggésben biztosítási terv készült, a rendezvény idejére fokozott ellenőrzést rendeltek el – ez utóbbiról írásos utasítást nem adtak ki.

A levél részletesen hivatkozik a Fővárosi Ítéltábla ítéletére. A hivatkozás szerint a bíróság értelmezésében a feloszlattott szervezethez tartozás kellékei, jellemzői, jelzői a zárt alakzatban vonulás, a vezényszavak használata, az egyenruha viselése, az elhangzó beszédek tartalma és a zászlók, transzparenszek jelenléte. „A másodfokú ítélet 20-ik oldalán az ítélethozó kifejti, hogy ezen elemek is részei voltak annak, mely a társadalom tagjaiban – az összes körülményt együtt értékelve, de nem feltétlenül a felsorolt feltételeket együttesen megjelenítve, tanúsítva – félelmet, riadalmat, megbotránkozást keltettek a Magyar Gárda részéről és amelyek (többek között) jelentős szerepet játszottak a szervezet társadalomellenessé nyilvánításában és megszüntetésében.”

A válaszlevél a továbbiakban a rendezvény biztosításáról a biztosítás parancsnoka és a rendbiztos által közösen készített jelentést idézi (lásd II. 4. pont). A rendezvénnyel összefüggésben keletkezett jelentésekhez az alábbi megjegyzéseket fűzi.

Az intézkedő járőrök a kapitányságvezető megállapítása szerint rendszeresített egyenruhát, szolgálati öltözetet viseltek, az azonosító számot tartalmazó jelvényt azon az előírásoknak megfelelően helyezték el.

Az igazoltatások ugyanakkor nem minden esetben a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) előírásai szerint zajlottak, az eljáró rendőrök közül hárman nem tettek eleget az idézett jogszabály 4.§ (1) és (6) bekezdéseiben foglalt követelményeknek, ezért ellenük fegyelmi eljárás indult.

2) Az iratokhoz csatolt jegyzőkönyv tanúsága szerint a rendezvény bejelentéséről 2009. november 2-án 13 órakor egyeztető tárgyalás megtartására került sor.

A hatóság eljáró tagja a panaszossal közölte, hogy a Fővárosi Ítéltábla helyben hagyta a Fővárosi Bíróság ítéletét a Magyar Gárda feloszlításáról. Felhívta a panaszos rendező figyelmét, hogy a Magyar Gárda tagjainak szervezett megjelenése nyilvános helyen szabálysértést valósít meg, vezetőjük ellen pedig büntetőeljárás

kezdeményezhető. A szabálysértést az követi el, aki „szervezetten utal a Magyar Gárdára”, például zászlókkal, a zászlók alatti vonulással, masírozással.

A jegyzőkönyv szerint a bejelentő panaszos válaszában előadta, hogy „az Új Magyar Gárda zászlaja nem fog megjelenni, a gárdatagok nem fognak alakzatba állni, nem lesz egységes öltözet, sem a szervező részéről köszöntés, nem lesznek vezényszavak, nem lesz vonulás”.

A rendezvény jogszerű lebonyolításával kapcsolatos tudnivalókat – a rendezvényt a rendőrség tudomásul vette, biztosításáról gondoskodik, melyek a gyülekezési jog gyakorlásának törvényben szereplő korlátai, milyen esetekben kerülhet sor az oszlatásra, a megvalósítható jogellenes cselekmények típusait – külön rendőrségi tájékoztató levélben rögzítették, illetve a tudnivalókra a helyszínen a rendbiztos újra felhívta a bejelentő (panaszos) figyelmét.

3) A rendezvénnyel kapcsolatos rendőri feladatokról biztosítási terv készült, amely szerint a rendezvény lebonyolításához a szervező rendőri biztosítást nem kért. A rendezvénnyel kapcsolatosan nem jutott a rendőrség tudomására olyan tény, amely a rendezvény békés lebonyolítását veszélyeztetné.

A terv utalt az ítélőtáblai határozatról, az Új Magyar Gárda részvétele esetén potenciálisan megvalósuló szabálysértésről és bűncselekményről adott és a fentebb hivatkozott jegyzőkönyvben is rögzített kioktatásra.

A terv egyénre és tevékenységre lebontva rögzíti a rendőri fellépés kereteit, például az intézkedési és jelentéstételi kötelezettséget szabálysértés és bűncselekmény észlelése esetén.

4) A biztosítás parancsnoka és a rendbiztos közös jelentésükben az alábbiakat rögzítették.

A rendezvényt megelőzően eligazításra került sor, amelyen részt vett a biztosításban közreműködő állomány. Ennek során többek között ellenőrizték a rendőrök ruházatát, és megállapították, hogy azon az előírásoknak megfelelően viselték a részükre kiadott azonosító számot, illetve jelvényeiket, a civil ruhás dokumentálók rendelkeztek szolgálati igazolvánnyal.

A rendezvény megkezdése előtt megjelent a helyszínen a biztosítás parancsnoka, a rendbiztos pedig felvette a kapcsolatot a bejelentővel, szervezővel, és arról tájékozódott, hogy a rend fenntartása érdekében a szervező – a panaszos – milyen intézkedéseket tett, illetve tervez, továbbá felhívta figyelmét az egyeztetésen elhangzott tájékoztatásra, a bejelentési jegyzőkönyvben foglaltakra, azok megtartására.

A helyszínen ekkor már jelen volt egy körülbelül 30 fős, „a felosztatott Magyar Gárda egyenruhájára teljes mértékben hasonlító” ruházatot viselő csoport: „fekete színű bomber dzseki, fehér színű oroszlán jelképpel a hátán, árpádsávós nyakkendőben, fekete nadrágban és fekete bakancsban, fekete sapkában”.

A rendezvény 19 óra 3 perckor megkezdődött, a Himnusz elhangzását megelőzően az egyenruhát viselő résztvevők az emlékművel szemben két soros oszlopban, egyértelműen alakzatban helyezkedtek el, mögöttük álltak a szimpatizánsok, kb. 40 fő. A két sorral szemben, az emlékmű mellett két egyenruhás személy árpádsávós zászlókat tartott – a Himnusz kezdetekor a katonai tiszteletadásnak megfelelően megdöntve –, és további két egyenruhás személy állt az emlékmű két oldalán. A jelentés szerint a tiszteletadás fenti módja – a zászló megdöntése – katonai jelleget tükrözött, mivel az a Magyar Köztársaság Rendőrségének Alaki Szabályzatáról szóló 8/1999. ORFK Utasításban is szereplő módon zajlott.

A Himnusz elhangzását követően, 19 óra 5 perckor a rendbiztos a bejelentőhöz – panaszoshoz – ment, és közölte, hogy főszervezőként szólítsa fel a jelenlévőket a szabálysértés abbahagyására, az alakzat megszüntetésére. Erre a panaszos ígéretet tett, és felszólította a jelenlévőket, hogy menjenek hozzá közelebb, azonban ennek a résztvevők nem tettek eleget, és a felszólítást a panaszos nem ismételte meg.

A panaszos 19 óra 6 perckor kezdte meg beszédét, utalt arra, hogy nem köszönheti a megszokott módon a jelenlévőket, mert az szabálysértésnek vagy bűncselekménynek minősül. Ekkor valaki bekiabálta, hogy „Adjon az Isten!”, amire szétszórt „Szebb jövőt!” válasz hangzott el, majd egy mondat végére beszűrve a beszédében a panaszos mégis azt mondta, hogy „Adjon az Isten!”, amire az egyenruhát viselők hangosan, kórusban válaszoltak, hogy „Szebb jövőt!”. A jelentés szerint ez a tevékenység egyértelműen a bíróság által felosztatott Magyar Gárdára utalt, annak jellegzetes köszöntése volt. A kétsoros alakzat a rendezvény teljes ideje alatt megmaradt.

A rendezvény végén, 19 óra 25 perckor a biztosítás parancsnoka utasítást adott ki, hogy a rendőrök az egyes szabálysértésekről szóló 218/1999. (XII. 28.) Korm.r. (a továbbiakban: Szabs.r.) 10/C. §-a és a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 29. § (1) bekezdése alapján kezdjék meg a szabálysértést megvalósító személyek igazoltatását, mivel a közbiztonság és közrend védelme érdekében tisztázni kellett ezen személyek személyazonosságát.

A biztosítás parancsnoka és a rendbiztos a biztosításban részt vevő rendőri állománnyal felvonulva a törvény nevében felszólította az alakzatban álló egyenruhás csoport tagjait, hogy vonuljanak a tér bal oldalára, ahol velük szemben szabálysértés elkövetése miatt igazoltatásra fog sor kerülni. Az igazoltatás biztonsági körgyűrűben zajlott, amellyel az igazoltatottakat a rendőrök elválasztották a szimpatizáns csoporttól. Az igazoltatás során igazoltató lapokat töltöttek ki. Az intézkedő rendőrök közölték nevüket, rendfokozatukat, az igazoltatás jogalapját, annak következményét. A már igazoltatott személyeket a tér bal oldalára irányították, ahol a biztosítás

parancsnoka ismételten közölte velük, hogy cselekményükkel szabálysértést követtek el, és ellenük szabálysértési feljelentést tesz az E.-i Rendőrkapitányság.

A jelentés hivatkozik az Rtv. 13. § (1) bekezdésében foglalt intézkedési kötelezettségre, amely a konkrét esetben az ismertetett körülmények miatt az egyenruhát viselő, alakzatban álló személyek esetében fennállt, azonban a jelenlévő szimpatizánsokkal szembeni fellépést nem tett szükségessé. A jelentés szerint az intézkedések során a rendőrök e mellett eleget tettek az Rtv. 15. § (1) bekezdésében foglalt arányossági követelménynek, hiszen – személyes meggyőzés és egyeztető tárgyalás útján – mindent megtettek a tényleges rendőri fellépés elkerülésére.

A képfelvételek készítésének jogalapját az Rtv. 42. § (1) bekezdése teremtette meg, a felvételeket a szabálysértési eljárásban felhasználták, továbbá azok az előállított személy (a panaszos) testi sértetlenségét is tanúsítják.

A rendezvény kapcsán 29 személyt igazoltattak, 28 fővel szemben készült szabálysértési feljelentés, 1 fővel, a panaszossal szemben büntetőfeljelentést tettek, és nyomozást rendeltek el. Az igazoltatások mintegy húsz percet vettek igénybe, ezt követően a rendőrség álláspontja szerint már szabálysértést nem valósított meg az érintettek jelenléte, ezért – bár a helyszínen maradtak –, velük szemben további intézkedésre nem volt szükség.

A rendezvény bejelentőjével, szervezőjével – a panaszossal – a rendbiztos 19 óra 46 perckor közölte – napszaknak megfelelő köszönés, nevének és rendfokozatának közlése után –, hogy magatartásával bűncselekményt valósít meg, ezért előállítják az E.-i Rendőrkapitányságra. A jelentés szerint erre azért került sor, mert a körülményekből nyilvánvaló volt, hogy ő a helyszínen megjelent, formaruhát viselő gárdisták vezetője. A rendőrség álláspontja szerint fennállt a gyanú, hogy a feloszlatastról hozott, már hivatkozott jogerős bírósági döntésre figyelemmel a Btk. 212/A. §-ába ütköző „egyesülési joggal visszaélés” vétsége valósult meg.

A panaszost a helyszínen igazoltatták, majd az előállító járműhöz kísérték, és ott átvizsgálták a ruházatát, végül a rabszállítóval a kapitányságra vitték. Ott 19 óra 50 perckor előállító helyiségben helyezték el, az ügyletes orvos megvizsgálta, és rögzítette, hogy a panaszoson sérülés nem látható, „az előállítás során sérülést nem szenvedett”. Elvettek tőle és letétbe helyeztek egy árpádsávos kendőt, Magyar Gárda sapkát, egy bőr övet, egy pár cipőfüzőt, egy kulcsosomót, egy doboz cigarettát öngyújtóval, egy bőr tegezt két tollal és iratokkal, egy mobiltelefont és egy Magyar Gárda kabátot. Minderre a Szolgálati Szabályzat 51. § (3) bekezdése alapján került sor, az elvett tárgyakat a szabadon bocsátáskor a panaszos részére hiánytalanul átadták.

Az intézkedések jogalapját a jelentés az alábbiak szerint jelölte meg: az Rtv. 33. § (1) bekezdés a) pontja alapján – mivel szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten érték – jogszerű volt a panaszos elfogása és előállítása, és az Rtv. 31. § (1) bekezdése szerint

– mivel személyi szabadságot korlátozó intézkedést foganatosítottak – jogszerűen hajtottak végre vele szemben ruházátátvizsgálást.

A panaszost 20 óra 50 perckor adták át az ügyeletes nyomozónak, aki gyanúsítottként kihallgatta, majd a panaszos bűnügyi nyilvántartásba vétele is megtörtént (fényképfelvétel is készült róla). A panaszos a gyanúsítás ellen panasszal élt, és érdemi vallomást nem tett. Ezt követően 23 óra 13 perckor sérülés- és panaszmentesen bocsátották szabadon.

A rendőrkapitányság előtt időközben nagyobb tömeg – mintegy hetven fő – gyűlt össze, ezért az épület védelmét, továbbá a szolgálatot teljes körben (például a városba bevezető útszakaszokon) megerősítették. (A tömegből kivehető volt, hogy gárdistákat értesítenek arról, hogy mi történt E.-ben, és hogy jöjjenek oda minél többen.) A tömegben a helyi Jobbik Szervezetnek több vezetője is megjelent, valamint a Jobbik zászlói is láthatóak voltak, a tömeg hangosan skandálta – egyebek mellett – a panaszos nevét. A panaszos szabadon bocsátását – 23 óra 13 percet – követően azonban a tömeg kb. 10 perc alatt magától széteszlott. Ezt követően megerősített járőrszolgálat biztosította a közrend fenntartását, hat mozgó csoportot hoztak létre, majd november 5-én 0 óra 46 perckor ezt is megszüntették.

A jelentés kitér arra is, hogy a városba vezető utakon felállított áteresztő pontokon összesen 29 olyan személyt igazoltattak, akik a Magyar Gárdához tartoztak, és akik más megyéből érkeztek. Egy személytől vettek el egy baseballütőt mint közbiztonságra különösen veszélyes eszközt, és a járműátvizsgálások során gázálarcokat, testvédő felszereléseket találtak a rendőrök.

5) A panaszossal szemben intézkedő K. r. főhadnagy jelentése a fentiekhez képest tényállási többletet nem tartalmaz. A panaszossal szemben az Rtv. 29. § (1) bekezdése szerint igazoltatást, az Rtv. 31. § (1) bekezdése szerint átvizsgálást, az Rtv. 33. § (1) bekezdés a) pontja alapján „szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten érést követő elfogást” hajtott végre a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (Btk.) 212/A. §-ába ütköző egyesülési joggal visszaélés vétsége miatt. A védelemhez való jogról szóban 19 óra 46 perckor tájékoztatták a panaszost, az előállító helyiségben történő elhelyezéssel kapcsolatban írásos tájékoztatót adtak át neki jogairól és kötelezettségeiről. Az Rtv. 33. § (4) bekezdése alapján részére az előállítás okáról tájékoztatót, annak idejéről igazolást állítottak ki.

6) A panaszos által aláírt és a rendőrség által szintén csatolt iratok szerint a panaszos az intézkedés várható időtartamáról felvilágosítást kapott, nincs azonnali ellátást igénylő egészségügyi problémája, nincs fertőző betegsége, kiértesítést nem kért. Nyilatkozott a fentebb hivatkozott tájékoztatások és a jogvédő szervezeteket felsoroló nyilatkozat, a jogok és kötelezettségek felsorolását tartalmazó tájékoztató átvételéről. Az orvosi vélemény szerint külsérelmi nyom a panaszoson nem látható, fertőző betegsége nincs.

Az előállítás idejéről kiállított igazolás szerint 19 óra 46 perckor állították elő a panaszost, és 23 óra 13 percig tartották fogva. Az igazoláson a panaszjogra vonatkozó törvényi hivatkozás alatt szerepel a panaszos aláírása.

A lefoglalásról készült, az elvett tárgyakat a korábbiakban felsoroltakkal megegyezően tartalmazó jegyzőkönyv szerint a panaszos az elvett személyi tárgyait 23 óra 13 perckor hiánytalanul visszakapta.

7) A 2009. november 4-én kelt feljegyzés szerint a rendőrség mint nyomozóhatóság a Btk. 212/A. § (1) bekezdésébe ütköző egyesületi joggal visszaélés vétsége elkövetésének megalapozott gyanúja miatt a panaszossal szemben nyomozást rendelt el.

A panaszos mint gyanúsított kihallgatásáról készült jegyzőkönyv szerint a panaszos a gyanúra vonatkozó tájékoztatást megértette, vallomást nem tett, úgy nyilatkozott, hogy vallomást majd később, az ügyvédje jelenlétében kíván tenni. A kihallgatás a jegyzőkönyv tanúsága szerint 20 óra 44 perctől 21 óra 11 percig tartott.

8) Az előállítás alatt végzett cselekményekkel, annak kronológiájával kapcsolatban a Testület ismételt megkeresésére a rendőrség a következő tájékoztatást adta.

A panaszost 19 óra 46 perckor állították elő, 19 óra 50 perckor helyezték az előállító helyiségben, erről bejegyzést készítettek a fogdakönyvbe. Ezt követően részletes letéti listával elvették tőle a 4) pontban jelzett személyes tárgyakat a Szolgálati Szabályzat 51. § (3) bekezdése alapján, és ezt jegyzőkönyvben rögzítették. Ugyanezen szakasz alapján szóban tájékoztatták az intézkedés várható időtartamáról. Mindez nagyjából 30 percet vett igénybe.

A panaszost a rendőrkapitányságra hívott orvos vizsgálta meg, aki 20 óra 41 perckor érkezett, és 20 óra 49 perckor távozott az épületből. A vizsgálat megállapította, hogy a panaszoson sérülés nem látható, az előállítás során nem szenvedett sérülést.

A panaszost 20 óra 50 perckor átadták a Bűnügyi Osztály ügyeletes nyomozójának, aki 21 óra 11 perckor zárta le a kihallgatást. Ezt követően a keletkezett iratokat kinyomtatta, a panaszossal átolvastatta, aláíratta, ez újabb fél órát vett igénybe, tehát „a tényleges nyomozói tevékenység 21 óra 40 perckor fejeződött be”. A panaszos a gyanúsítás ellen panasszal élt, érdemi vallomást nem tett.

A panaszost 22 óra körül kísérték vissza az előállító helyiségbe, ahol a korábbi szóbeli tájékoztatást írásban is átadták részére, a dokumentumokat átvette, átolvasta és aláírta. Mindez további fél óráig, tehát körülbelül 22 óra 30 percig tartott. Ezt követően tájékoztatták arról, hogy a rendőrség a büntetőeljárás iratokat gyorsított eljárás lefolytatása végett az illetékes ügyészséghez teszi át. Tájékoztatták, hogy a bíróság elé állítás során a törvény szerint védő részvétele kötelező, ezért ha nem hatalmaz meg, részére hivatalból rendelnek ki védőt. Ez 22 óra 45 percig tartott.

Ezt követően visszaadták a panaszos részére a letéti jegyzőkönyvvvel átvett tárgyakat, a hiánytalan visszavételt a panaszos aláírásával igazolta. Mindez további negyed órát vett igénybe, és a panaszost 23 óra 13 perckor panasz- és sérülésmentesen szabadon bocsátották.

A fentiek szerint tehát az előállítás 19 óra 46 perctől 23 óra 13 percig tartott, összesen 3 óra 27 perc hosszan.

A rendőrkapitány levelében a fenti tájékoztatás kiegészítéseként megjegyezte, hogy a panaszos előállítását követően a rendőrkapitányság épülete előtt olyan nagyszámú tömeg jelent meg, amely miatt a környező rendőrkapitányságoktól és a Budapesti Készenléti Rendőrségtől kellett segítséget kérni. A panaszos korábbi szabadon bocsátása a fent leírtak mellett azért sem lett volna lehetséges, mert azt a rendelkezésre álló erőkkel nem tudták volna megfelelően biztosítani. A problémát a Készenléti Rendőrség 23 órai megérkezése oldotta meg.

9) A rendőrség által az eseményről készített felvételen látható, amint a helyszínen egy nagyobb létszámú csoport tart megemlékezést, zászlókkal. Egy elkülöníthető csoport sorokban áll katonai jellegű sapkában, egyforma kabátban, melyen elől árpádsávos címer, hátul a Magyar Gárdával azonosítható oroszlanos címer látható.

A panaszos megemlékező beszédében a következők hangzanak el.

„Elnézést, hogy nem a tőlem megszokott módon kell köszöntenem, »Adjon az Isten!«-nel az itt megjelenteket, ugyanis felhívták rá a figyelmemet, hogy ez az én számból szabálysértésnek vagy bűncselekménynek minősül.” Ezt követően a köszöntés és a rá adott („Szebb jövőt!”) válasz hallatszik a tömegből. A beszéd végén a panaszos a következőt mondja: „...úgyhogy csakazértis: Adjon az Isten!”, amelyre a tömeg „Szebb jövőt!” kiáltással válaszol. Ezt követően további beszédek következtek. A rendezvény végén a panaszos elbúcsúzik, közli, hogy még a Szózat és a Székely himnusz következik.

A rendőrségi felvételen ezt követően az igazoltatás képsorai következnek. Az elkülönített formaruhás csoport tagjait egyesével szólítják, az egyik rendőr közli a tömeggel, hogy „két kollégám fogja Önöket igazoltatni”, majd a szólított személyeknek az igazoltatást végző személy bemutatkozik, közli a rendfokozatát és azt is, hogy az E.-i Rendőrkapitányságról jött. Hallható az is, hogy „a közbiztonság érdekében igazoltatni fogjuk”.

Az intézkedések végén elhangzik az is, hogy „az intézkedést befejeztem, távozhat”, illetve hogy „Önnel szemben az E.-i Rendőrkapitányság szabálysértési feljelentést fog tenni, megértették?, köszönöm”. A rendőrök az intézkedést kifejezetten higgadtan, a provokációkra nem reagálva hajtják végre.

A panaszosnak szintén bemutatkozik egy rendőr, és közli, hogy bűncselekményt követett el, ezért előállítják, és megkérdezi, hogy önként az autóhoz megy-e, vagy testi kényszer kell alkalmazniuk. A panaszos önként aláveti magát a rendőri intézkedésnek. A rendőrök kérdésre is csak azt közlik, hogy „bűncselekmény megalapozott gyanúja miatt” állítják elő, és azt mondják, hogy magát a konkrét bűncselekményt majd bent fogják vele közölni.

Ezt követően a panaszost két oldalról a karjánál megfogva két rendőr az autóhoz kíséri, ahol – miután két kezét az autó oldalára tette – egy rendőr a ruházatát átvizsgálja. Miután a panaszossal a rendőrségi jármű elhajt, a helyszínen maradtak között az hangzik el, hogy ők is a rendőrkapitányság elé mennek.

Későbbi felvételeken a tömeg látható a rendőrkapitányság előtt, melynek tagjai fáklyával várják a panaszost.

Az előállítás során a panaszost tájékoztatják, hogy az előállító helyiség fogdának minősül, ezért az övét és cipőfűzőjét is elveszik. A panaszos szabadításáról készült felvétel szerint a panaszos nyilatkozik arról, hogy sérülése nincs, minden személyes tárgyát visszakapta, az előállítás időtartamáról készült igazolást átveszi. Amikor a panaszos a tömeghez ér, újra elhangzik a Magyar Gárda köszöntése és az arra a tömeg választ ad.

III.

A panaszos vitatta az előállítás és a testi kényszer jogosságát, álláspontja szerint nem kapott megfelelő tájékoztatást, továbbá sérelmezte, hogy a jogi képviselőjét nem engedték be kifejezett kérésére sem.

A Testület megállapította, hogy a rendőri fellépés érintette a panaszos emberi méltósághoz, szabadsághoz, testi épséghez, tisztességes eljáráshoz és békés gyülekezéshez való jogát, továbbá a személyes adatok védelméhez fűződő jogát.

1) A Testületnek először arról kellett állást foglalnia, hogy megfelelő jogalap birtokában történt-e a panaszos igazoltatása, átvizsgálása, elfogása és előállítása. A rendőrség a panaszos esetében mindhárom intézkedés mögöttes jogalapjaként a Btk. 212/A. §-ára hivatkozott, tehát ezen bűncselekmény gyanúja alapozhatta meg az Rtv. 29. § (1) bekezdése szerinti igazoltatást, a 31. § (1) bekezdése szerinti átvizsgálást és a 33. § (1) bekezdésének a) pontja szerinti elfogást és előállítást.

A Testület leszögezi, hogy nem tartozik hatáskörébe közvetlenül a büntetőjogi felelősség vizsgálata, a kérdéses bűncselekményi tényállást csak abban a körben köteles elemezni, hogy az Rtv. szerinti intézkedések végrehajtásához szükséges szintű gyanú a panaszolt esetben fennállt-e. Ennek mérlegelése nélkül a Testület nem vizsgálhatná érdemben az előállítás, illetve elfogás jogszerűségét.

A Btk. hivatkozott törvényi tényállása szerint egyesülési joggal visszaélés vétségét követi el, aki „a bíróság által felosztatott társadalmi szervezet vezetésében vesz részt”. A törvényhelyhez fűzött kommentár szerint a bűncselekmény „jogi tárgya a közösségi élet és a közigazgatás rendje, valamint a bírósági döntés tekintélye”. A Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény biztosítja az egyesüléshez és a békés gyülekezéshez való jogot, azonban ezen jogok korlátját képezik a bűncselekményt, bűncselekmény elkövetésére való felhívást megvalósító, továbbá a mások jogait, szabadságát sértő magatartások. Ezen korlátokra hivatkozva kérhető a bíróságtól az egyesülési jog korlátozásaként az egyesület felosztatása.

A törvényi tényállásból fakadóan egyértelmű, hogy annak megvalósulásához szükséges egy, a szervezet felosztatásról hozott jogerős, bírósági határozat. Az elkövetőnek pedig szándékosan, ezen bírósági döntés jogerőre emelkedésének tudatában kell kifejeznie olyan cselekményt, amely a társadalmi szervezet vezetéseként értékelhető. A kommentár szerint a vezető „feladata a működő szervezet tagjait irányítani, feladataikat kijelölni, a feladatok végrehajtásához szükséges utasításokat kiadni”.

A panaszos mint bejelentő figyelmét a 2009. november 2-án tartott egyeztető tárgyaláson kifejezetten felhívták a Magyar Gárda felosztatásáról hozott jogerős döntésre. A Fővárosi Ítéltábla 5.Pf.20.738/2009/7. számú, 2009. július 2-án kihirdetett másodfokú, jogerős ítéletével a Magyar Gárdát felosztató elsőfokú ítéletét helybenhagyta, egyben kiterjesztve azt a Magyar Gárdával szimbiózisban működő Mozgalomra is.

A panaszolt esetben a helyszínen a panaszos jelentett be rendezvényt, amelyen ő és társai a Magyar Gárdával azonosítható formaruhában jelentek meg, a hivatkozott bírósági ítéletekben is elemzett katonai rendben álltak, továbbá egyértelműen az egyesületre, illetve a mozgalomra utaló szimbólumokat és köszöntést használtak. A panaszos mint bejelentő és szervező az egyesület megjelenését célzó közterületi megemlékezést rendezett, azon az egyesületre utaló köszöntést használt, mindezek alapján a külvilág számára egyértelműen megjelenítette azt az üzenetet, hogy a jogerős bírósági ítélet ellenére a Magyar Gárda tovább működik.

Mivel pedig a panaszos a rendezvénynek szervezője és központi szereplője volt, a Testület a panaszos magatartásának konkrét büntetőjogi minősítése nélkül úgy ítélte meg: a rendőrség a helyszínen megalapozottan következtetett arra, hogy a Btk. 212/A. §-ában szabályozott bűncselekmény olyan fokú gyanúja fennállt, amely mind az igazoltatásra és átvizsgálásra, mind az elfogásra és előállításra megfelelő jogalapot biztosít.

Az igazoltatás végrehajtása egyértelműen nem tekinthető aránytalannak az Rtv. 15. §-a szerint, mivel a büntetőeljárás megindításához, illetve lefolytatásához a panaszos személyazonosságának megállapítására és rögzítésére nyilvánvalóan szükség volt.

Az Rtv. 33. § (1) bekezdésének a) pontja a szándékos bűncselekmény elkövetésén való tettenérést kötelező előállítási okként szabályozza, tehát az elfogás és előállítás kérdésében a rendőrségnek – a gyanú fennálltának megállapítását követően – nem volt mérlegelési lehetősége, az előállítást végre kellett hajtania. Az előállításhoz mint személyi szabadságot korlátozó intézkedéshez kapcsolódó intézkedés volt az Rtv. 31. § (1) bekezdés alapján a helyszínen végrehajtott átvizsgálás, amelynek arányossága a Testület szerint szintén megállapítható, arra is tekintettel, hogy az átvizsgálásra a panaszos emberi méltóságát tiszteletben tartva, a tömegtől távolabb, a rendőrségi furgon mögött került sor.

A Testület megjegyzi azt is, hogy a megemlékezést, vagyis az érintettek – köztük a panaszos – békés gyülekezéshez való jogát messzemenőig tiszteletben tartva hajtotta végre a rendőrség az intézkedéseket, megvárva a rendezvény végét.

A Testület tehát a panaszossal szembeni igazoltatás, átvizsgálás, elfogás és előállítás kapcsán jogsérelmet nem állapított meg, az intézkedésekkel a rendőrség jogszerűen korlátozta a panaszos alapjait.

2) A panaszos sérelmezte, hogy testi kényszer alkalmazva, kezét hátracsavarva kísérték a rendőrségi autóhoz az előállítás során, holott ő kifejezetten jelezte, hogy együttműködik. A vonatkozó rendőri jelentés szerint a rendőr kényszerítő eszközt nem alkalmazott.

Az Rtv. 47. §-a szerint a rendőr – intézkedése során – az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre vagy a cselekvés abbahagyására kényszerítést (testi kényszer) alkalmazhat. A testi kényszer tehát nyilvánvaló módon nem azonos a test bármilyen célú és jellegű megérintésével, annak szükségszerű eleme a tevésre vagy annak abbahagyására kényszerítés. A Testület rendelkezésére álló felvételen az látható, hogy a panaszost két rendőr kíséri, a felkarját két oldalról fogva, azonban kényszerítés, taszítás, tolás, húzás egyszer sem látható az autóhoz kísérés során. Ezért a Testület a panaszos autóhoz kísérésének módját – a rendőri állásponttal összhangban – nem értékelte testi kényszerként.

Ugyanakkor megállapítható, hogy az adott esetben éppen az ellenállás hiánya miatt nem volt indokolt az, hogy a kísérés közben a panaszost a rendőrök a karjánál megfogják, és úgy kísérik az előállító járműhöz. A videofelvételekből kiderül, hogy a kísérést a rendőrökkel szemben ellenséges csoportosuláson keresztül kellett fogatosítani, a rendőrök tehát tarthattak attól, hogy kényszerítő eszköz alkalmazásának szükségessége merül fel, ugyanakkor a Testület álláspontja szerint elegendő lett volna a panaszos kísérését a közvetlen közelében maradva, testének érintése nélkül megoldani. A Testület értékelése szerint **a rendőri eljárás a panaszos emberi méltósághoz való jogát sértette, e jogsértés azonban – éppen a kényszerítő elem hiánya miatt – csekély fokú.**

3) A felvételkedzés, illetve annak bírósági bemutatása kapcsán a Testület rögzíti, hogy hatásköre csak annak vizsgálatára terjed ki, hogy a rendőrség a helyszínen jogszerűen készített-e kép- és hangfelvételeket. Ennek jogalapját az Rtv. 42. § (1) bekezdése teremti meg, miszerint a rendőrség „a rendőri intézkedéssel, illetve az ellátott szolgálati feladattal összefüggésben az intézkedéssel érintett személyről, a környezetéről, illetőleg a rendőri intézkedés szempontjából lényeges körülményről, tárgyról képfelvételt, hangfelvételt, kép- és hangfelvételt [...] készíthet”.

Tekintettel arra, hogy az érintett rendezvénnyel összefüggésben felmerült egyes szabálysértések és bűncselekmények elkövetésének a rendőri intézkedéshez elégséges szintű gyanúja, és az ezek nyomán indult eljárásokban a kép- és hangfelvételek kétséget kizáróan bizonyítékként szolgálhatnak (mint ahogy felhasználásukra a bírósági eljárásban sor is került), megállapítható, hogy a rendezvényről, illetve az azt követő intézkedésekről a rendőrség jogszerűen készített felvételeket, **a jelenlévők – így a panaszos – személyes adatok védelméhez fűződő jogát tehát nem érte sérelem.**

4) A panaszos sérelmezte, hogy nem kapott megfelelő tájékoztatást arról, hogy pontosan milyen bűncselekmény gyanúja adott alapot az előállításra, csupán általánosságban hivatkoztak arra, hogy „bűncselekmény” miatt intézkednek vele szemben. A panaszban írtak szerint a rendőrség először felosztatott társadalmi szervezet működtetésére hivatkozott, de a sajtóban már az jelent meg, hogy a panaszost egyesületi joggal való visszaéléssel „vádolják”. A Testület ebben a körben utal arra, hogy a Btk. 212/A. §-ában foglalt tényállás címe „egyesületi joggal visszaélés”, a tényállásszerű magatartást a hivatkozott szakasz „felosztatott társadalmi szervezet vezetésében” való részvételként határozza meg.

Az Rtv. 20. § (2) bekezdése szabályozza a rendőri fellépéshez kapcsolódó formákat, így a rendőrség tájékoztatási kötelezettségét, amelynek része az intézkedés céljának ismertetése. A panaszossal a felvételek tanúsága szerint azt közlik, hogy bűncselekmény gyanúja miatt állítják elő, és kifejezett kérésére is csak azt mondják, hogy a kapitányságon fogják közölni, hogy pontosan milyen bűncselekményről van szó.

A Testület utal arra, hogy a bejelentéssel kapcsolatban készült jegyzőkönyvben felhívták a panaszos figyelmét, hogy „a Magyar Gárda tagok szervezett megjelenése nyilvános helyen szabálysértést képez, vezetőjük ellen pedig büntetőeljárás kezdeményezhető”, továbbá az előállítás során készült kihallgatási jegyzőkönyvben kifejezetten szerepel a Btk. 212/A. §-a és a bűncselekmény megnevezése. A panaszos mindkét iratot aláírta. A Testület ugyanakkor rögzíti, hogy ezek a kioktatások nem helyettesíthetik az intézkedés megkezdését közvetlen megelőző tájékoztatást, és elvárható, hogy az intézkedő rendőr ismerje a fellépésének jogi alapját jelentő szabályozást, és azt az intézkedés alá vont személlyel közölje – kérés nélkül is. Ezért a Testület megállapította, hogy a rendőrség azzal, hogy a panaszos kifejezett kérésére sem közölte az előállítás jogalapját érdemben megteremtő bűncselekményt, a

„bűncselekmény”-re hivatkozáson túl pontosabban nem jelölte meg az intézkedés okát, **megsértette a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogát.**

Ugyanakkor a rendezvényt megelőző egyeztetésen tájékoztatták a panaszost arról, hogy milyen bűncselekmény elkövetésének gyanúja merülhet fel a rendezvénnyel kapcsolatban. Ezen túlmenően éppen a panaszosnak rendezvény kezdetekor elmondott szavai („felhívták rá a figyelmemet, hogy ez [a Magyar Gárdára jellemző köszöntés] az én számból szabálysértésnek vagy bűncselekménynek minősül”) igazolják, a panaszos tisztában volt vele, hogy tevékenysége bűncselekményt valósíthat meg, **a Testület az előállítás jogalapjáról elhangzott tájékoztatás hiányos voltával kapcsolatos alapjogsérelmet csekély fokúnak ítélte.**

5) A panaszos sérelmezte, hogy jogi képviselőit nem engedték be, holott közölte, hogy „a jelenlévő jogvédő szervezetek munkatársai a jogi képviselői”.

Az Rtv. az értesítési kötelezettséggel kapcsolatban a 18. § (1) bekezdésében úgy rendelkezik, miszerint a „fogvatartott részére biztosítani kell azt a lehetőséget, hogy egy hozzátartozóját vagy más személyt értesítsen”. Ezt kizáró rendelkezés hiányában a „más személy” értelemszerűen a jogi képviselő (illetve védő) is lehet. A védő igénybevételeének szabályait a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény tartalmazza, melynek alkalmazására azonban a Testület vizsgálata nem terjedhet ki a hatáskörére irányadó szabályok szerint.

Az előállításkor kitöltött nyilatkozat – amelyet panaszos aláírt – azt tartalmazza, hogy kiértesítést nem kért. A panaszos mint gyanúsított kihallgatásáról készült – 20 óra 44 perckor megkezdett – jegyzőkönyv szerint a panaszos később nyilatkozik arról, hogy védőt kíván-e meghatalmazni, vagy védő kirendelését kéri.

A két, panaszos aláírásával ellátott dokumentum alapján a Testület úgy foglalt állást, hogy **a panaszos a védő értesítésével kapcsolatos jogával nem kívánt élni. Mindezek alapján a Testület ebben a körben alapjogsérelmet nem állapított meg.**

6) A panaszos kifejezetten nem utal arra panaszában, hogy az előállítás időtartama számára sérelmes lenne, de panaszában szerepelteti az előállítás időtartamát, az annak során történt eljárási cselekményeket, ezért az alapjog-korlátozás súlyára is tekintettel a Testület ennek vizsgálatát is elvégezte.

Az Rtv. 33. § (3) bekezdése szerint a rendőrség „az előállítással a személyi szabadságot csak a szükséges ideig, de legfeljebb 8 órán át korlátozhatja”. A Testület jelen állásfoglalás III. 1. pontjában megállapította, hogy az előállítást megfelelő jogalap birtokában, a törvény által kötelezően előírt esetre alkalmazva hajtották végre. Ezen felül vizsgálni kell azonban azt is, hogy az előállítás mint személyi szabadságot korlátozó intézkedés időtartama arányos volt-e az előállítás céljához viszonyítva.

Az iratokból megállapítható, hogy a panaszos előállítása 3 óra 27 percre tartott (19 óra 46 perctől 23 óra 13 percig). Ennek arányosságát az előállítás időtartama alatt szükséges cselekmények alapján lehet megítélni.

Az előállítás során az alábbi cselekményeket hajtották végre a kapitányságon a panaszossal szemben: 19 óra 50 perckor az előállító helyiségben helyezték el, ott átvizsgálás mellett a személyes tárgyait elvették, azokat – egyedileg azonosítva – letétbe vették. A panaszos elhelyezését fogdanaplóban rögzítették; ellenőrizték és lekérték a panaszos azonosító adatait a központi nyilvántartásból; tájékoztatták az intézkedés várható időtartamáról, nyilatkoztatták az esetleges egészségügyi problémáiról, kiértékelés kéréséről, az előállítással kapcsolatos jogairól, kötelezettségeiről, az előállító helyiség rendjéről, az igénybe vehető jogorvoslati lehetőségekről, megkereshető állami és civil szervezetekről, azok elérhetőségéről; mindezekről írásos dokumentáció készült, a panaszos aláírásával. A panaszos befogadása előtt (20 óra 41 és 49 perc között) orvosi vizsgálaton esett át, ellene büntetőfeljelentés készült, a jegyzőkönyv tanúsága szerint 20 óra 44 perctől 21 óra 11 percre kihallgatták. Ezt követően nagyjából újabb fél órát vett igénybe a kapcsolódó papírmunka (jegyzőkönyv kinyomtatása, átolvasása és aláírása), így a „tényleges nyomozói tevékenység” 21 óra 40 percre tartott. 22 óra körül a panaszost visszakisérték a helyiségbe, ahol újabb körülbelül fél óráig az előállításával kapcsolatos korábbi szóbeli tájékoztatást dokumentálták, a kapcsolódó iratokat részére átadták, azokat átolvasta és aláírta, körülbelül 22 óra 30 perctől 22 óra 45 percre tájékoztatták a büntetőeljárással kapcsolatos további lépésekről, terhelti jogairól. Szabadon bocsátásakor letétbe helyezett tárgyait visszakapta, a hiánytalan visszaszolgáltatásról külön nyilatkoztatták; igazolást állítottak ki részére az előállítás idejéről és az igénybe vehető panaszlehetőségek pontos törvényi szabályozásáról; 23 óra 13 perckor szabadon bocsátották.

A fentiek szerint a szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten ért személy előállításához szorosan kapcsolódó érdemi cselekmények történtek, olyan időtartamban, amely a rendőrségi tájékoztatást alapul véve az elvégzett cselekményekhez képest nem tekinthető aránytalanul hosszúnak.

Azzal a rendőrségi kiegészítéssel kapcsolatban ugyanakkor, amely szerint a panaszos szabadon bocsátása korábban egyébként sem lett volna lehetséges, mivel a rendőrség előtt összegyűlt tömeg biztosítására nem állt rendelkezésre a kellő rendőri erő, a Testület az alábbiakra kívánja felhívni a rendőrség figyelmét.

A fent idézett rendelkezés szerint az előállítással a személyi szabadság csak a szükséges ideig korlátozható. Ez azt jelenti, hogy addig, amíg az előállítás, mint célhoz kötött intézkedés célja meg nem valósul. Ez a cél jelen esetben a bűncselekménnyel gyanúsítható panaszosnak a megfelelő hatóság elé állítása és kihallgatása volt. E cél megvalósulását (és a kihallgatáshoz, valamint a szabadságkorlátozás megszüntetéséhez kapcsolódó adminisztratív kötelezettségek teljesítését) követően a panaszost el kellett volna engedni akkor is, ha a panaszosra váró tömeg biztosításához szükséges rendőri erő nem érkezik ezen időpontig a helyszínre. Az előállítás közrendvédelmi célú

fenntartására az Rtv. nem ad lehetőséget, a panaszos személyén és a vele szemben fogatosított szabadságkorlátozás eredeti okán kívül eső körülmények az előállítás fenntartására nem szolgálhatnak indokul.

Tekintettel arra, hogy a rendőrségi tájékoztatás e körülménytől függetlenül megfelelő indokát adja a három és fél órás fogva tartásnak, a Testület e tekintetben nem állapított meg jogsértést, de nyomatékosan felhívja a rendőrség figyelmét rá, hogy az előállítás a szabadságelvonás céljának megvalósulását követően – egyéb megfontolások alapján – nem tartható fent jogszerűen.

IV.

A fentiek alapján a Testület megállapította, hogy csekély fokban sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga és emberi méltósága. Erre tekintettel az Rtv. 93. § (2) bekezdése alapján a panaszt az intézkedést fogatosító szerv vezetőjéhez kellene áttenni, mivel azonban az áttétel ellen a panaszos panaszában előzetesen tiltakozott, az eljárást a Testület megszüntette.

Budapest, 2010. február 10.

Dr. Kaltenbach Jenő
elnök

Dr. Juhász Imre
elnökhelyettes

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
testületi tag

Dr. Féja András
testületi tag

Dr. Kádár András Kristóf
előadó testületi tag